

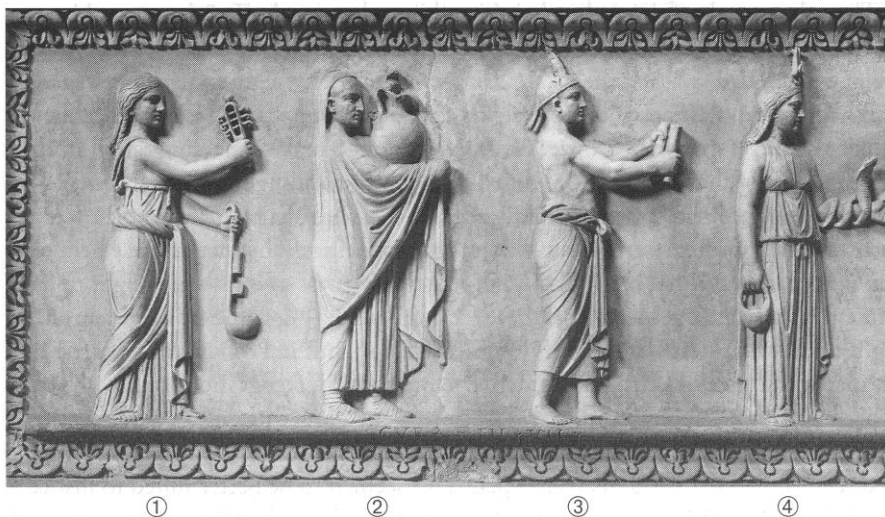
BOHYNĚ ÍSIS

Ísis

Kult původně egyptské bohyně se rozšířil na počátku helénistického období do většiny částí římského impéria v podobě mysterijního kultu, kdy byla ztotožněna s Démétrou, Afrodítou a dalšími typologicky blízkými bohyněmi.

Zdroj: Kunsthistorisches Museum Wien, <http://www.khm.at>.

Kult bohyně Isidy

(1) žena nese *sistrum* – chřestítko (rituální hudební nástroj, zobrazovaný také přímo v ruce Ísidy) a *kyathos* – naběračku na posvátnou vodu; (2) kněz – nesoucí posvátnou vodu v nádobě (*hydria*) tak, aby se jí nedotýkal přímo; (3) *hierogrammateus* – posvátný písař, má pokrývku hlavy ozdobenou ptačím perem a nese psací nástroje; (4) žena, která má ruku ovínutou hadem a nese vědro (*situla*) s vodou

Zdroj: : Beard – North – Price 2003: II, 136.

ARTEMIS

Artemis

Helénistická socha bohyně, která byla s Isidou ztotožňována.

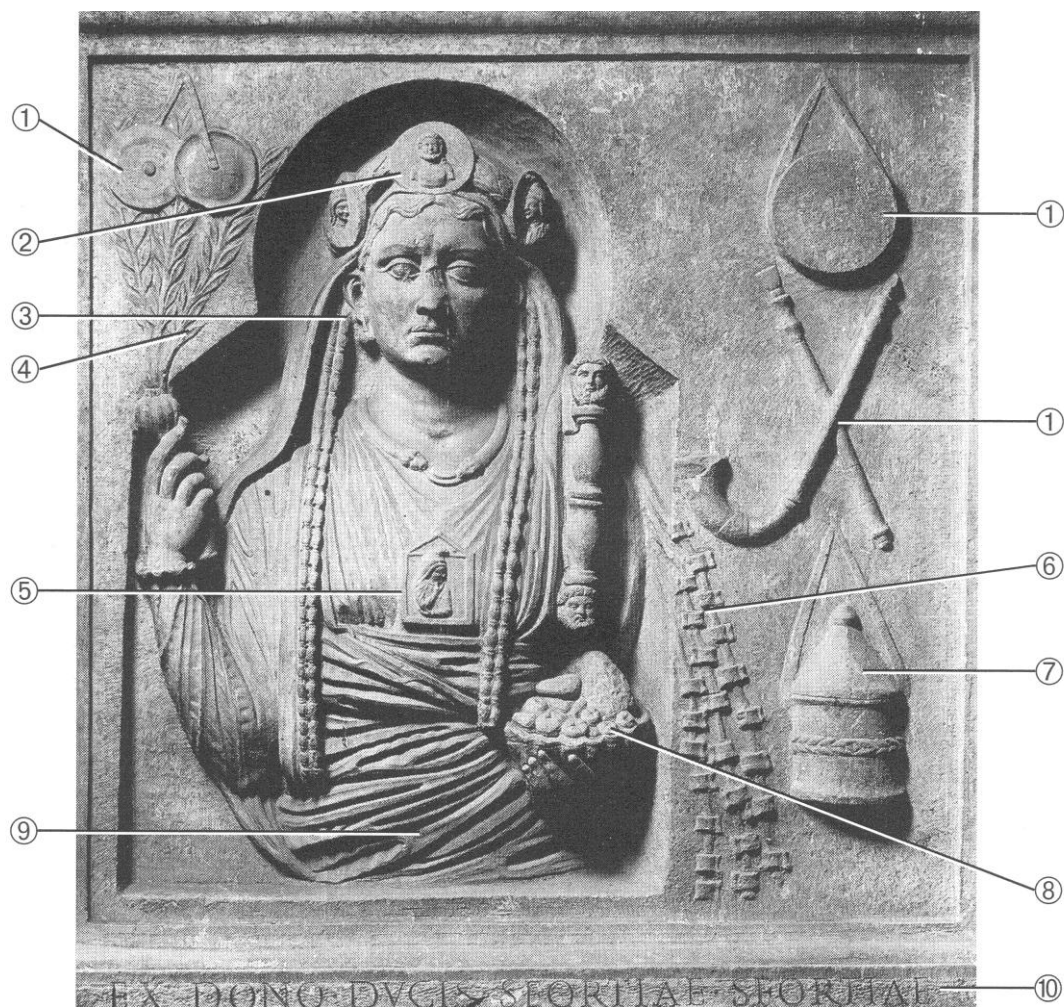
Zdroj: Kunsthistorisches Museum Wien, <http://www.khm.at>.

Senatus Consultum de Bacchanalibus, 186 př. n. l.

Nejstarší zachovaný nápis s usnesením senátu, jímž se pokusil zakázat bakchánalie jejichž součástí byly extatické rituály. Ozdobný rám pochází z roku 1727.

Zdroj: Kunsthistorisches Museum Wien, <http://www.khm.at>.

Kult bohyně Kybelé – kněz/*gallus*

Kult bohyně Kybelé, původně maloasijské bohyně, označované také jako Matka Bohů, svůj orientální původ dokládá také existencí zvláštního kolegia kněží zvaných *Galloi*. Ti se v extatickém tanci sami zbavovali svého mužství. (1) hudební nástroje používané při procesích gallů – malé činely, bubínek a dvojitá frýžská flétna; (2) pokrývka hlavy s medailonem s Attidem a Jupiterem/Diem; (3) dlouhé stuhy vpletené do spletených vlasů kněze; (4) kropítko; (5) prsní štít s Attidem; (6) důtky s prstními kůstky pro sebestřednění; (7) krabička skultovními předměty – víčko může být odkazem na tajnou část kultu; (8) miska s ovocem obsahující mandle (které podle mýtu vyrašily z Attidovy krve po jeho vlastní kastraci); (9) ovinutý oděv připomíná spíše ženské než mužské šaty; (10) nápis z moderní doby.

Zdroj: Beard – North – Price 2003: II, 211.

Taurobolium

Zdroj: Turcan 1996: 50.

Oltář zasvěcený Mithrovi

Oltář zasvěcený Mithrovi s nápisem: „*DEO SOLI INVICTO MYTHRAE SAECULARI LITORIVS PACATIANUS BF COS PRO SE ET SVIS VSLM*“ (Bohu Mithrovi, Věčnému Nepřemožitelnému Slunci, Litorius Pacatianus, beneficiarius, za sebe a své ochotně věnoval)

Zdroj: Adkins – Adkins 1996: 157

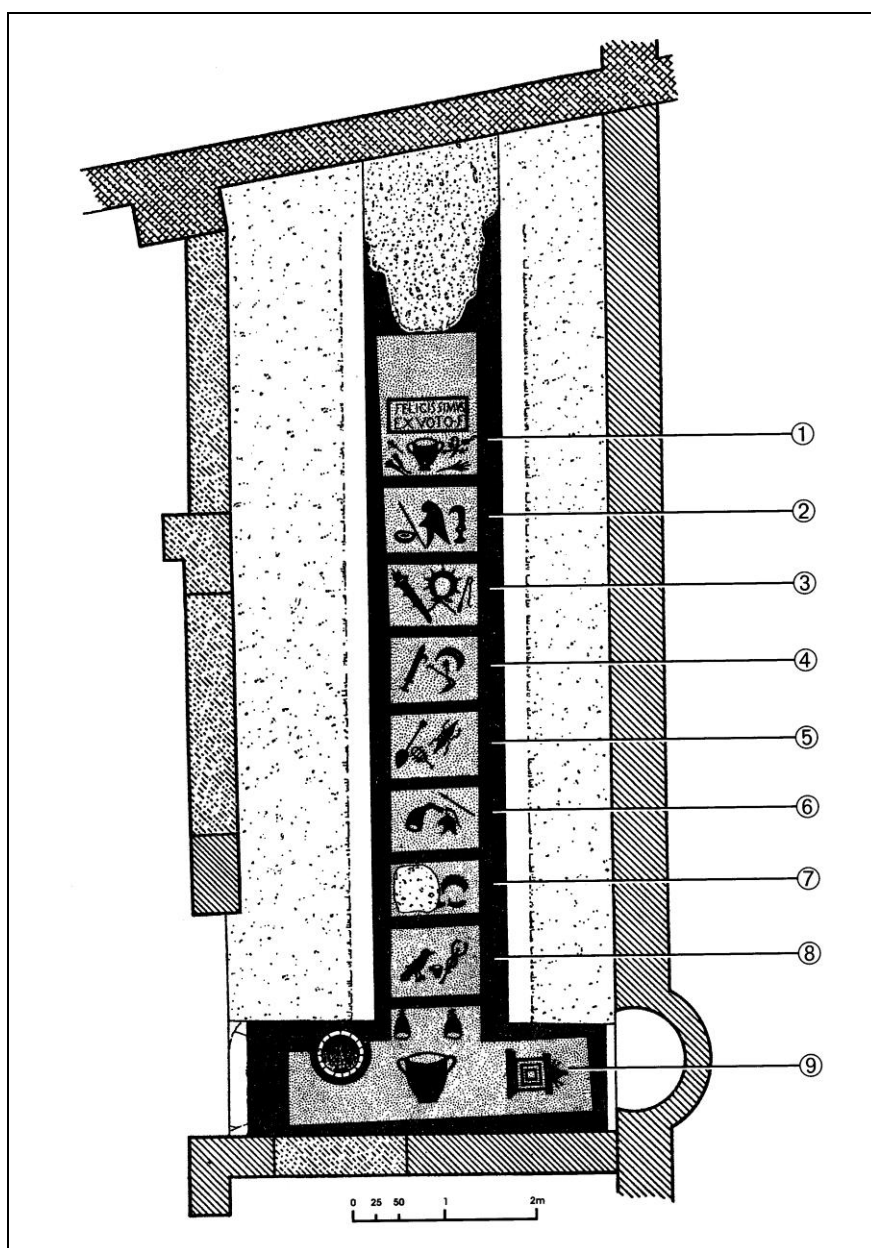
Tauroktonie

Rituální scéna mithraistického kultu je obvyklou součástí mithreí. Mithra na ní zabíjí býka, jemuž z ocasu vyrůstá svazek obilí. Nad Mithrovým ramenem je havran, který často usedá na jeho plášť. Pod býkem je had a u nohou býka je pes, který olizuje krev vytékající z rány. Do genitálií býka se zakusuje štír. Po stranách stojí dva nosiči pochodní (Kautés pochodeň zvedá, Kautopatés jí míří k zemi). Obvykle je scéna rámována znamením zvěrokruhu, v horních rozích často obsahuje také slunce a měsíc. Interpretace je obtížná vzhledem k tomu, že není zachován mýtus, většinou se však orientuje na astrologickou symboliku, kterou potvrzují znamení zvěrokruhu přítomná prakticky vždy na vyobrazeních tauroktonie.

Zdroj: Turcan 2004: 53.

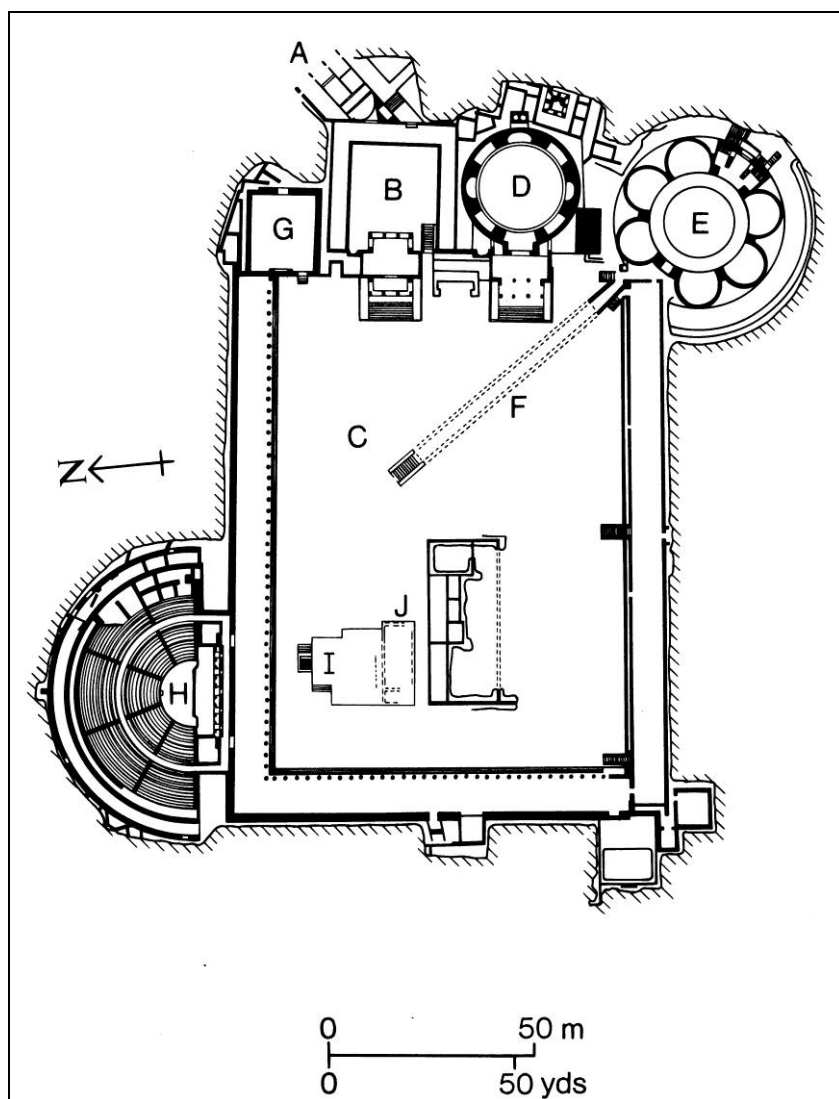
- Zdroj: Kunsthistorisches Museum Wien, <http://www.khm.at>.

Mozaika z mithrea v Ostii (polovina 3. st.n. l.)

Mozaika znázorňuje jednotlivé stupně zasvěcení do mystérií a božstva, která jsou jejich patrony. Obvyklý sled jednotlivých stupňů: Havran, Ženich, Voják, Lev, Peršan, Sluneční běžec, Otec. Významné byly stupně Lva a Otce (jako nejvyšší). (1) Kratér po straně s ratolestmi, nad ním nápis „*Felicissimus ex voto fecit*“. (2) Předměty symbolizující Orce, Mithrova čapka a Saturnův srp; (3) pochodeň Slunečního běžce, důtky a sluneční koruna; (4) Perský srp a kosa a měsíční srpek; (5) *sistrum* – chřestítka a Jupiterův hrom s ohnivou lopatou symbolizující stupeň lva; (6) vojenské torna, martova helma a kopí; (7) ženich s lampou a Venušíným diadémem; (8) havran se šálkem a *caduceus* symbolizující Merkura; (9) kratér, oltář s planoucím ohněm, dvě perské čapky s hvězdami, symbolizující světloňose Kauta a Kautopata.

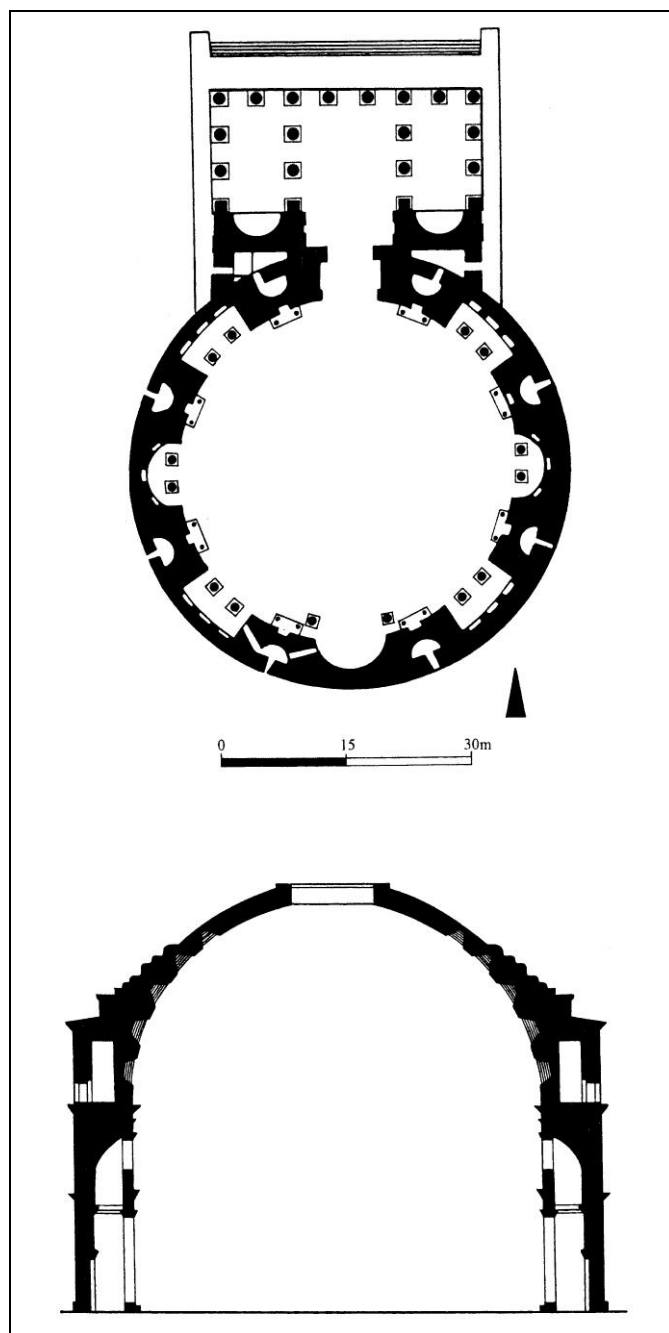
Zdroj: Beard – North – Price 2003: II, 306.

Asklépieum

Plán komplexu Asklépiovy svatyně v Pergamu, kde se podobně jako v jiných významných místech jeho kultu prováděla léčba inkubací, tj. ve spánku. Hlavním střediskem jeho kultu byl Épidauros. (A) Via Tecta – kolonáda; (B) nádvoří – propylaje; (C) rozsáhlé nádvoří; (D) chrám Dia- Asklépia; € nemocnice; (F) klenutý tunel; (G) knihovna; (H) divadlo; (I) posvátný pramen; (J) tři malé chrámy.

Zdroj: Adkins – Adkins 1996: 20.

Panteon, půdorys a průřez

Neobvyklý typ stavby kombinuje tradice etruské a řecké architektury. Postaven za císaře Hadriána v letech 117-126/8.

Zdroj: Gates 2003: 369.